

VÝROČNÍ ZPRÁVA

20

ODBOR INSOLVENČNÍ

24

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky

Úvodem

Výroční zprávu o činnosti odboru insolvenčního Ministerstva spravedlnosti vydáváme letos poprvé.

Proč to vlastně (vůbec) děláme? Jsme přesvědčeni, že základním předpokladem fungující státní správy je transparentní, otevřená a srozumitelná komunikace s veřejností, která posiluje důvěru občanů a podporuje legitimitu rozhodovacích procesů.

Cílem výroční zprávy je tedy srozumitelně představit roli, nebo chcete-li misi, odboru insolvenčního. Proto Vám nepředkládáme desítky stran přesného popisu naší práce plné textu, čísel a grafů, ale spíše manažerské shrnutí toho nejdůležitějšího, co jsme za uplynulé období udělali.

Jan Benýšek

Mgr. Jan Benýšek
ředitel odboru

Naše mise

Rozvíjíme srozumitelné, transparentní a spravedlivé insolvenční prostředí, které chrání práva věřitelů i dlužníků, má důvěru veřejnosti a přispívá k ekonomické stabilitě Česka. Podporujeme využívání mediace a činnost zapsaných mediátorů. Za pomoci odborníků napříč institucemi, na základě kvalitních datových analýz, poctivě a s výsledky.

Naším úkolem je podílet se na rozvoji **insolvenčního prostředí** tak, aby bylo srozumitelné a transparentní pro všechny.

Chceme, aby naše práce stála na konkrétních výsledcích. Využíváme proto analytický přístup, detailní práci s daty a systematickou spolupráci s odborníky napříč institucemi – od insolvenčních správců, insolvenčních soudců, neziskových organizací a veřejných vysokých škol po úřady státní správy a orgány činné v trestním řízení. Díky tomu jsme schopni lépe porozumět fungování právních institutů v kontextu insolvenčního řízení a navrhnout změny založené na ověřitelných datech, ne domněnkách.

Datové analýzy, které do naší práce čím dál více zapojujeme, nám umožňují identifikovat slabá místa v praxi, přispět ke sjednocení postupů insolvenčních správců i insolvenčních soudů a posílit právní jistotu pro všechny účastníky řízení.

Naše mise

Při tvorbě legislativy i v dohledu nad insolvenčními správci usilujeme o to, aby byl systém insolvencí nejen funkční, ale také spravedlivý a předvídatelný.

Na starost máme i mediaci, nástroj, který dává stranám možnost vyřešit spor mimosoudní cestou a narovnat vztahy. Z dostupných dat¹ vyplývá, že pokud soudce nařídí první setkání se zapsaným mediátorem, je více než 70 % sporů následně vyřešeno mimosoudně. Právě tento krok nařízeného prvního setkání považujeme za zásadní, protože prokazatelně přispívá k efektivnímu řešení sporů, a to již více než 10 let od účinnosti zákona o mediaci.

Věříme, že mediace má v českém prostředí značný potenciál, který může být plně rozvinut prostřednictvím zajištění její kvality a aktivního šíření povědomí mezi odbornou i laickou veřejností.

To nejdůležitější za poslední rok

Zpřesnili jsme posuzování příjmů dlužníků, posílili ochranu bydlení a zlepšili informovanost. Pokračujeme v digitalizaci, reagujeme na podněty a zvyšujeme transparentnost v oblasti mediace.

To nejdůležitější

- ✓ Spustili jsme nový nástroj pro férové posuzování příjmového potenciálu dlužníků – díky tomu je systém spravedlivější pro všechny.
- ✓ Prokázali jsme, že institut chráněného obydlí chrání hlavně sociálně slabší – ochrana bydlení funguje, jak má.
- ✓ Pokračujeme v digitalizaci formulářů a analýzách, které zjednodušují a zpřehledňují řízení.
- ✓ Zaměřili jsme se na zlepšení informovanosti dlužníků s projektem Informovaný dlužník.
- ✓ Vyřídili jsme **382** dotazů a stížností na činnost insolvenčních správců.
- ✓ Zvyšujeme míru transparentnosti v oblasti mediace – spustili jsme [„mediační dashboard“](#), uspořádali setkání s odborníky „Kulatý stůl k mediaci“.

Dopady naší práce

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky

Příjmový potenciál dlužníka

V souvislosti s novelou insolvenčního zákona zákonem č. 252/2024 Sb. jsme vytvořili **Nástroj pro vyhodnocování příjmového potenciálu dlužníka v oddlužení**, který je a bude aktivně využíván v desítkách tisíc insolvenčních řízení ročně.

Využívání příjmového potenciálu je jedním z opatření působících proti možnému zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivých dlužníků, zejména před jejich působením v šedé ekonomice a s tím souvisejícím odkláněním nelegalizovaných příjmů mimo splátkový kalendář. Současně má dlužníky motivovat k vyšším výdělkům a tím i vyššímu uspokojení věřitelů.

Nástroj využívá tabulkový procesor k vyhledání statistických údajů o příjmech fyzických osob s podobnými demografickými ukazateli, jaké lze identifikovat u dlužníka. Zdrojem dat je Informační systém ISPV – [Informace a statistiky o průměrném výdělků](#).

Příjmový potenciál dlužníka

Výsledné údaje o hrubých příjmech jsou přehledně strukturované podle percentilů a je u nich uveden také počet osob, z jejichž údajů datový vzorek vychází. Tento údaj pomáhá posoudit míru spolehlivosti výsledků. Údaje o hrubých příjmech jsou navíc znázorněny v grafu, který usnadňuje orientaci a přehled o rovnoměrnosti jejich rozdělení.

Nástroj pro hodnocení příjmového potenciálu dlužníka je veřejně dostupný na adrese:

<https://insolvency.justice.cz/prijmova-potencialita-dluznika/>

Chráněné obydlí dlužníka

Analýza více než **119 000** insolvenčních řízení vyvrátila obavy, že institut chráněného obydlí může vést k ochraně nadstandardního majetku, který by měl být v oddlužení zpeněžen.

Chráněné obydlí se ve většině případů vztahuje na podprůměrné nemovitosti. Průměrná hodnota činila **1,16 milionu Kč**, mediánová hodnota byla **850 000 Kč**, přičemž průměrné tržní hodnoty nemovitostí ve srovnatelném období byly přibližně trojnásobné. Obydlí dlužníka chráněné před zpeněžením v oddlužení se přitom vyskytlo jen v 0,4 % řízení (cca 460 případů). Detailní analýza chráněného obydlí nám zároveň umožnila lépe porozumět tomu, jak původní právní úprava fungovala v praxi a jaké přinášela důsledky.

Výsledky analýz odboru insolvenčního se staly jedním ze základů pro návrh novely nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

Dohled nad insolvenčními správci

Snažíme se přispívat ke kultivaci insolvenčního prostředí, a to jak prostřednictvím kontroly činnosti insolvenčních správců, tak poskytováním relevantních informací dlužníkům a dalším osobám zainteresovaným na insolvenčním řízení.

V rámci agendy dohledu jsme za rok 2024 vyřídili **382 dotazů a stížností**, přičemž stížnosti rok od roku vykazují vyšší kvalifikovanost a rozsáhlost.

Informace o činnosti insolvenčních správců získáváme na základě podnětů, realizovaných kontrol a informací získaných z vlastní úřední činnosti, například prověřováním informací z médií. Na základě takto získaných poznatků jsme zahájili **3 řízení o zrušení povolení** insolvenčního správce a **13 řízení o přestupcích** insolvenčních správců. Insolvenční správce nejčastěji postihujeme za **porušování povinností stanovených insolvenčním zákonem**. Jsme přitom schopni postihovat i sofistikované způsoby porušování povinností napříč vícero insolvenčními řízeními.

V rámci kontrol činnosti insolvenčních správců se pak zaměřujeme především na kontrolu účtů majetkových podstat a přezkumná jednání konaná insolvenčními správci s dlužníky v oddlužení.

Komunikace s aktéry insolvenčních řízení

Usilujeme o to, aby naše činnost byla transparentní a srozumitelná pro všechny aktéry, kterých se insolvenční řízení týká. Nejčastější problémy, na které v rámci dohledu nad insolvenčními správci narazíme, tak komunikujeme prostřednictvím **stanovisek a benchmarků**.

V poslední době jako největší úskalí insolvenčních řízení vnímáme zpeněžování majetku z majetkové podstaty dlužníka, proto jsme této problematice věnovali dohledové sdělení č. 1/2025 z 8. 1. 2025, a dohledové benchmarky č. 1/2025 z 27. 1. 2025 a č. 2/2025 z 26. 2. 2025, které jsou zveřejněny na <https://insolvency.justice.cz/insolvenzni-spravce/#dokumenty>.

Na zlepšení informovanosti dlužníků jsme se zaměřili v rámci projektu **Informovaný dlužník**, na kterém spolupracujeme s neziskovým sektorem. V rámci tohoto projektu byl upraven web ministerstva spravedlnosti **insolvency.justice.cz**, dále byla vydána řada letáků, jejichž cílem je dlužníkům vstupujícím do oddlužení poskytnout srozumitelnou a uživatelsky přívětivou cestou **ověřené informace o průběhu insolvenčního řízení**, od čehož si slibujeme zvýšení úspěšnosti dlužníků v tomto procesu a zmenšení manévrovacího prostoru pro tzv. oddlužovací šmejdy.

Zkoušky insolvenčních správců

Nedílnou součástí naší agendy je organizace zkoušek insolvenčních správců, jejichž úspěšné složení je nezbytné pro vstup do profese insolvenčního správce.

Od března 2024 do února 2025 proběhly celkem 3 termíny písemné části zkoušek insolvenčních správců, kterých se zúčastnilo celkem **66** uchazečů, **12** z nich úspěšně složilo **písemný test, případovou studii** jich pak úspěšně vypracovalo **11**.

Ústní části zkoušky insolvenčního správce se konaly ve 4 termínech, na kterých bylo úspěšných 9 uchazečů z celkem 25 pozvaných.

Zvláštní zkouška insolvenčního správce se uskutečnila ve 2 termínech. Ze **7** pozvaných uchazečů tuto zkoušku úspěšně složili **2**.

Elektronizace a standardizace dokumentů

Do konce dubna 2024 se podařilo vytěžit strojově čitelné datové soubory ze zhruba 6,3 mil. formulářů.

Jedná se o 13 druhů interaktivních formulářů pro nejčtenější a nejdůležitější podání v insolvenčním řízení postupně publikovaných od července 2017. Tento projekt výrazně přispěl ke standardizaci vedení insolvenčního řízení napříč celou ČR.

Statistické soubory využíváme i k průběžnému vyhodnocování nejaktuálnějších témat. V říjnu 2024 nabyla účinnosti tzv. transpoziční novela insolvenčního zákona (zákon č. 252/2024 Sb.), která mimo jiné zkrátila dobu oddlužení z 5 let na 3 roky. **Analýzou prvních 300 insolvenčních řízení**, kde do dubna 2025 došlo k podání zprávy pro oddlužení i vydání usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, sledoval odbor insolvenční profil nových dlužníků v oddlužení a nastavení jejich individuálních cílů splácení dluhů.

Ze vzorku vyplynulo, že průměrná výše dluhu dlužníků činila cca 2 mil. Kč (medián 0,76 mil. Kč). Insolvenční správci a insolvenční soudy po vyhodnocení individuálních schopností a dovedností dlužníků nastavovaly průměrnou výši měsíční splátky na úrovni cca 9 000 Kč, což by po absolvování tříletého splátkového kalendáře vedlo k 41 % míře uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů.

Rozvíjíme mediaci

Mediace je cesta, jak řešit spory smírnou dohodou. V rámci ní zvyšujeme míru transparentnosti v oblasti komunikace s veřejností. Naši činnost tvoří nejenom příprava zkoušek zapsaného mediátora, ale i vzdělávání, metodická činnost a dohled.

Konkrétně jsme spustili „**mediační dashboard**“, který obsahuje zejména data o využívání nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem. Nástroj sklídl pozitivní ohlasy a je využíván v odborných pracích a člancích, což kromě vědeckého poznání přináší i šíření povědomí o mediaci jako takové.

Ve zveřejňování dat z oblasti mediace dále pokračujeme **statistikami úspěšnosti (i za roky minulé) u zkoušky zapsaného mediátora**^[1]. Hlavním cílem těchto statistických nástrojů je podpora informovaného rozhodování. Pro jeho zajištění se v této oblasti věnujeme i výzkumné činnosti.

Pro řádný výkon naší činnosti v oblasti mediace je zásadní pohled na problematiku optikou všech zapojených aktérů. Proto spolupracujeme se zástupci odborné veřejnosti. Jednou z takových platform byl **Kulatý stůl k mediaci**, který jsme k příležitosti týdne mediace organizovali ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy. Jeho součástí byl (mimo) jiné i blok věnovaný činnosti nezapsaných mediátorů a mediačních center. Kulatý stůl přinesl zajímavé nové poznatky od zapsaných, ale i nezapsaných mediátorů, soudců a advokátů, které reflektujeme v naší činnosti.

Rozvíjíme mediaci

Jelikož jedním ze základních předpokladů profesionálního výkonu regulované činnosti mediátora je funkční nastavení vstupní zkoušky, věnovali jsme pozornost její písemné části. Vzhledem k tomu, že se její podoba nezměnila od roku 2012, tedy od účinnosti zákona o mediaci, přistoupili jsme k aktualizaci testových otázek písemné části zkoušky a zařadili novou funkcionalitu spočívající v možnosti doplnit odůvodnění chybných odpovědí. Ačkoliv aktualizace vyvolala smíšené reakce uchazečů, plní dle jejich sdělení svůj účel spočívající v komplexní přípravě na zkoušku.

V rámci zkvalitňování prostředí se věnujeme i **metodické a vzdělávací činnosti**. Konkrétně jsme uspořádali vzdělávací akce jak pro zapsané mediátory, tak i pro uchazeče o zkoušku, ve kterých plánujeme nadále pokračovat.

Co nás čeká v dalším roce?

*Rozvíjení spravedlivějšího
insolvenčního systému a posílení
profesionality a transparentnosti
v mediaci.*

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky

Insolvence

V rámci naplňování naší mise plánujeme nadále rozvíjet analytický Nástroj pro vyhodnocování příjmového potenciálu dlužníků v oddlužení a věnovat zvýšenou pozornost práci s aktuálními daty a statistickými metodami, které umožňují objektivní a spravedlivé posouzení situace jednotlivých dlužníků.

V legislativní oblasti chceme dokončit novelizaci nařízení vlády o chráněném obydlí a připravit návrh novely vyhlášky o standardech výkonu činnosti insolvenčních správců reagující na vývoj v insolvenční praxi. Dále plánujeme předložit úpravu vyhlášky o generátoru přidělování insolvenčních věcí a věcí restrukturalizačních. Významnou část naší agendy představuje také evropská spolupráce, v jejímž rámci se hodláme i nadále podílet na přípravě návrhu nové směrnice Evropského parlamentu a Rady EU, jejímž cílem je harmonizace některých klíčových aspektů insolvenčního práva v rámci členských států.

V oblasti digitalizace se chceme zaměřit na vývoj a spuštění restrukturalizačního portálu s cílem zlepšit dostupnost informací a metodickou podporu zejména malým a středním podnikatelům. Portál by měl obsahovat také nástroje pro vlastní vyhodnocení finančního zdraví, které mohou přispět k včasné identifikaci rizik a efektivnímu řešení potenciálních problémů.

Dále se zaměříme na posilování transparentnosti insolvenčních řízení, zejména v oblasti prodeje majetku z majetkové podstaty. V této souvislosti chceme pokračovat v publikaci benchmarků a metodických doporučení.

Mediace

V oblasti mediace chceme ve spolupráci s odborníky vypracovat kompetenční rámec zapsaného mediátora, který na jednom místě uceleně popíše základní znalosti a dovednosti kladených na zapsané mediátory. Vyhotovení kompetenčního rámce považujeme za základní předpoklad pro otevření diskuze o revizi testových otázek písemné části zkoušky mediátora. Současně od něj očekáváme, že bude podkladem pro nastavení kontinuálního vzdělávání zapsaných mediátorů a tím tak dále přispěje k profesionalizaci mediačních služeb v České republice.

V oblasti vzdělávání zapsaných mediátorů chceme navázat na loňský pilotní seminář pro zapsané mediátory a na podzim tohoto roku uspořádat další vzdělávací seminář, nyní tematicky zaměřený primárně na začínající mediátory.

V rámci transparentního zveřejňování dat o mediaci plánujeme aktualizovat mediační dashboard o data za rok 2024 a návazně vytvořit a zveřejnit mapu sídel aktivních zapsaných mediátorů a **statistiky o míře úspěšnosti uchazečů u zkoušky mediátora zpětně až do roku 2013.**

V rámci metodické činnosti se zaměříme na standardizaci a výklad problematických aspektů poskytování mediace podle zákona o mediaci. Konkrétně půjde o nařízené první setkání se zapsaným mediátorem a povinnost mlčenlivosti zapsaného mediátora. V oblasti prvního setkání jde ruku v ruce s požadavkem na jeho kvalitu i adekvátní odměna za jeho provedení, o jejíž dosažení budeme v následujícím roce usilovat.

Naše agenda

Insolvenční správci

metodika, licence, dohled, zkoušky

Insolvenční legislativa

Akreditované osoby

metodika, licence, dohled

Zapsaní mediátoři

metodika, licence, dohled, zkoušky

Vinkláři

dohled

Chcete se dozvědět více?

Insolvence

Insolvenční portál

<http://insolvence.justice.cz>

Insolvenční dashboard

Seznam insolvenčních správců

Letáky a materiály ke stažení

Mediace

Portál mediace

<https://mediace.justice.cz/>

Seznam zapsaných mediátorů

Mediační dashboard

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky